

اوم، مناجات عالم

5 خرداد 1391

علی فرح‌بخش / رادیو کوچه

در اقصا نقاط جهان، مردم با رنگ‌ها، نژادها، عقاید، مسلک‌ها و مرام‌های اخلاقی متفاوت، با نیایش‌های ویژه‌ای انس دارند، از نیایش‌های بدوی‌گونه، مانند مناجات شبانی که موسا در راه دید گرفته تا نیایش‌های موزیکال امروزی توسط سازهای مدرن.

نیایش و مناجات با نیروی واحد و اعظم جهان هستی، از دیرباز به اشکال گوناگون وجود داشته و با آمدن ادیان الهی نظیر اسلام و مسیحیت در جهان، شکل و رنگ و بویی متفاوت‌تر به خود گرفت.

از جمله کشورهای وسیع و کهن جهان که مذهب در آن رونق فراوان داشته و دارد، می‌توان به سرزمین هند اشاره داشت. زادگاه بزرگانی چون بودا، ماهاویرا، گاندی، کریشنا مورتی، تاگور، اُشو و غیره.

هند، سرزمین ترانه‌ها و رنگ‌هاست. موسیقی در هند، جزءلاینفک زندگی مردم محسوب می‌شود و در تمامی عرصه‌های زندگی از جمله مذهب، جاری‌ست.

«اوم»¹ صوتی‌ست که هیچ معنا و مترادفی ندارد. این واژه در طی سال‌ها، توسط مراقبه‌کنندگان خلق شد و از اعماق سکوت برآمد. مدیتیتورهای شرقی و خصوصاً هندیان، سال‌ها از این صوت به‌صورت انفرادی و یا ترکیب شده در یک جمله، استفاده می‌کردند. این واژه فاقد هرگونه معنا و مترادفی‌ست و تنها می‌توان آن را از طریق تجربه‌های معنوی درک نمود. بسیاری از غیر هندیان، مایلند تا این واژه را معادلی برای کلمات خدا، الله، یهوه، ایندرا و غیره قرار دهند.

این واژه نه یک کلام، بلکه یک صوت بوده و فاقد معادل کلامی‌ست و دارای مفهوم و معنایی است که نمی‌توان با کمک کلمات بیان نمود، از این‌رو درک عمق معنا و مفهوم این صوت، نیازمند درک تجربی آن است. این صوت در بسیاری از جملات راه یافت. بودایی‌ها این صوت را در جمله‌ی «اوم مانه پدمه هوم» قرار دادند. علاوه بر چنین نقش‌هایی، این واژه در بسیاری از اماکن مذهبی و معنوی راه پیدا کرد و به‌صورت ذکر و نماد کاربرد یافت.

«اوم» همچنین نمادیست از آیین هندو و در تفسیرات عرفانی، نمادیست از کالبد هفتم انسان. «راجنیش چاندرا موهان»² (باگوان اُشو) در خصوص این صوت، تفسیر بسیاری ارائه داده‌است. او گفته: «اوم نماد کالبد هفتم و نشانه‌ای از سطح هفتم است. اوم الگوی هفتمین حالت است که هیچ کلمه‌ای قادر به بیان آن نیست، هیچ کلمه‌ای با آن ارتباطی ندارد و کلام از توصیفش عاجز است. پس برای این حالت، کلمه‌ای بی‌معنا یافت شد که فاقد هرگونه مفهومیست. دستیابی به این کلمه از طریق تجارب کالبد چهارم میسر شد.»

در نتیجه اوم در کالبد³ چهارم یا کالبد روانی یا ذهنی، تجربه می‌شود و می‌توان آن را به گونه‌ای «صوت سکوت» نامید. در عمق مراقبه و سکوت، در کالبد ذهنی، صوت «اوم» تجربه خواهد شد.

در آیین هندو، مناجاتی تحت عنوان «مناجات عالم» یا مناجات «Om jai jagdish hare» وجود دارد. قسمت‌هایی از این دعای ربانی، توسط هندوها در سحرگاه و در مقابل تمثال‌های مقدس خانگی، به‌صورت آواز خوانده می‌شود و یا ممکن است در مراسم مذهبی گروهی، به‌صورت جمعی خوانده شود.

این مناجات در وصف نیروی مطلق و بی‌انتهای عالم است، از این‌رو این نیایش نه‌تنها مختص هندوها، بلکه متعلق به تمامی مردم جهان و تمامی مذاهب و مکاتبیست که به نیرو و هستی مطلق و غیر قابل توصیف جهان، معتقد بوده و احترام خود را نثار آن می‌دارند. متنی که پیش رو دارید، متن کامل این دعای ربانیست. برگردان فارسی مناجات از ترجمه‌ی انگلیسی دکتر «بهانوت»⁴ و چند معادل دیگر صورت گرفته‌است.

متن کامل این نیایش دارای 9 قسمت است. در نیایش‌های انفرادی یا گروهی، ممکن است یک یا چند قسمت از این مناجات خوانده شود. این متن مقدس، خطاب به نیروی عظیم و لایتناهی عالم هستیست. از این‌رو در متن‌های ترجمه شده از سانسکریت، معادل واژه‌ی خداوند به‌کار گرفته می‌شود.

متن مناجات:

آه، ای خداوند عالم

خداوند توانای تمامی عالم

تمامی عذاب‌های بنده‌گانت

تمامی غم‌های بنده‌گانت

به‌دست تو دور خواهند شد

آه، ای خداوند عالم

کسی که در سرسپردگی تو غوطه‌ور است

تنها از میوه‌های عشق تو برداشت می‌کند

خداوندگارا، او تنها از میوه‌های عشق تو برداشت می‌کند

شناور در دریای موج دلداری و تسلائی تو

شناور در دریای موج دلداری و تسلائی تو

رها از افکار و حیلتهای دنیوی

آه، ای خداوند عالم

تو، پدر و مادر مطلق هستی

من به پایت افتاده، حقیقت جاودان را از تو می‌جویم

خداوندگارا، من به زیر پاهایت، حقیقت جاودان را از تو می‌جویم

آنجا کسی نیست مگر تو، ای خداوندگار ما

آنجا کسی نیست مگر تو، ای خداوندگار ما

ولی و مستحفظ تمامی امیدهای ما

آه، ای خداوند عالم

تو کمال مطلق جوینده‌ای

خداوندگار و قادر مطلق همگان

خداوندگارا، خداوندگار و قادر مطلق همگان

تقدیر و سرنوشت من، در دستان توست

تقدیر و سرنوشت من، در دستان توست

روح مطلق و اعلای تمامی خلقت

آه، ای خداوند عالم

تو اقیانوس رحمت و بخششی

نگهدار و حامی مهربان همگان

خداوندگارا، ای نگهدار و حامی مهربان همگان

من بنده‌ی ناچیز و فرمانبر توام

من بنده‌ی ناچیز و فرمانبر توام

فیض و رحمت خود را بر من ببخشا و عطا کن

آه، ای خداوند عالم

تو ماورای تمامی ادراکات و احساساتی

بی‌شکلی و هماره دارای تمامی اشکالی

خداوندگارا، بی‌شکلی و هماره دارای تمامی اشکالی

نظاره‌ی کوچکی از خود را بر من ببخشا و عطا کن

نظاره‌ی کوچکی از خود را بر من ببخشا و عطا کن

در امتداد راه رسیدنم به تو، مرا راهنما و هادی باش

آه، ای خداوند عالم

دوست و یاور بی‌کسان و ضعیفان

رهاننده‌ی نیکخواه همگان

خداوندگارا، ای رهاننده‌ی نیکخواه همگان

دست رحم و شفقت خود را بر من بنما و ارزانی دار

دست رحم و شفقت خود را بر من بنما و ارزانی دار

به زیر پاهایت، پناه می‌جویم

آه، ای خداوند عالم

فایق آمده بر امیال دنیوی

رها از گناهان این زندگی

خداوندگارا، رها از گناهان این زندگی

ایمان و فداکاری ناگسسته

ایمان و فداکاری ناگسسته

در بندگی ابدی به تو

آه، ای خداوند عالم

آه، ای خداوند عالم

خداوند توانای تمامی عالم

تمامی عذاب‌های بنده‌گانت

تمامی غم‌های بنده‌گانت

به‌دست تو دور خواهند شد

آه، ای خداوند عالم

پی‌نوشت‌ها:

1- Om یا Aum

2- هفت کالبد به‌ترتیب عبارتند از: کالبد فیزیکی، کالبد اتری، کالبد سماوی، کالبد روانی یا ذهنی، کالبد معنوی، کالبد کیهانی و کالبد نیروانیک.

3- Rajneesh Chandra Mohan

4- Dr. D.K Bhanot

توضیح: متن این مناجات، برای نخستین بار در قسمتی از سخنرانی «علی فرح‌بخش» تحت عنوان «نیایش در آیین هندو و آیین بودا»، در سمینار «نیایش برای صلح» (29 شهریور 1385 - تهران) معرفی و ایراد شد.
